



GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Från destruktivitet till en fungerande och meningsfull tillvaro.

En kvalitativ studie om verksamheten Origos framgångsfaktorer.

Socionomprogrammet

C-uppsats HT 2010

Författare: Linda Gustafsson Annica Parklind

Handledare: Annica Johansson



GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Abstract

Titel: Från destruktivitet till en fungerande och meningsfull tillvaro. En kvalitativ studie om verksamheten Origos framgångsfaktorer.

Författare: Linda Gustafsson Annica Parklind

Nyckelord: Unga människor, socialt arbete, framgångsfaktorer

Den aktuella studien ämnar identifiera verksamheten Origos framgångsfaktorer och undersöka dessa. I studiens inledningsskede utformades fem frågeställningar utifrån intentionen att bemöta detta syfte. Frågeställningarna är som följande: tillmäts handledaren betydelse och i så fall på vilket sätt, tillmäts gruppen av de andra unga individerna betydelse och i så fall på vilket sätt, vilken betydelse tillmäts den individuella planen, vilken betydelse tillmäts de individuella samtalen samt hur uppfattas verksamhetens struktur och innehåll. En kvalitativ metod användes i form av öppna djupintervjuer utefter en allmän intervjuguide. Urvalet bestod av sex individer, tre unga kvinnor och tre unga män i åldrarna 19-28 år. Den teoretiska referensramen utgjordes av salutogent perspektiv, KASAM och systemteoretiskt perspektiv utifrån en hermeneutisk vetenskaplig ansats. Resultatet i den aktuella studien indikerar att den främsta framgångsfaktorn i Origos verksamhet är handledaren. Resultatet visar ytterligare att de andra unga individerna, den individuella planen, de individuella samtalen samt verksamhetens struktur och innehåll tillmäts positiv betydelse och är viktiga framgångsfaktorer. Det har sammanfattningsvis konkluderats att verksamheten Origo har en positiv inverkan på unga människor som av olika anledningar är i behov av stöd. Genom stöd från Origo kan unga människors destruktivitet brytas och utvecklas till en fungerande och meningsfull tillvaro.

Förord

Skrivandet av denna C-uppsats har för oss inneburit en lärorik och spännande process. Vår förhoppning är att uppsatsen ska belysa den betydelse unga människor tillmäter verksamheter såsom Origo, och fungera som en slags utvärdering av socialt arbete med unga människor i behov av stöd.

Vi vill först och främst tacka de unga män och kvinnor som valt att medverka i vår studie, utan ert deltagande hade den inte varit möjlig att genomföra. Vi värdesätter ert engagemang och den uppriktighet ni visat oss.

Vi vill också rikta ett stort tack till personalen på Origo, Jens Lumbye-Jansson och Lisa Moberg-Arvidsson, för ett gott samarbete som underlättat vårt uppsatsskrivande.

Ytterligare tackar vi vår handledare Annica Johansson för feedback och vägledning under den process som C-uppsatsen inneburit.

Slutligen tackar vi varandra för ett gott samarbete som gjort uppsatsskrivandet minnesvärt och roligt. Vi har bidragit med olika delar och tagit lärdom av varandra.

Linda Gustafsson och Annica Parklind

Göteborg, november 2010

Innehåll

1. Inledning	1
1.1 Origo: Verksamhetsbeskrivning	2
1.2 Syfte	3
1.3 Frågeställningar	3
2. Centrala begrepp.....	4
3. Bakgrund: Tidigare forskning	5
4. Teoretiska perspektiv.....	7
4.1 Salutogent perspektiv	7
4.2 KASAM	7
4.3 Systemteoretiskt perspektiv.....	8
5. Metod.....	10
5.1 Förförståelse	10
5.2 Val av metod	11
5.3 Litteratursökning	11
5.4 Genomförande och design.....	11
5.5 Urval.....	12
5.6 Dataanalysstrategi	12
5.7 Etiska överväganden	13
5.8 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet.....	14
5.9 Tillkortakommanden	14
6. Resultat.....	16
6.1 Handledaren	16
6.2 De andra unga individerna	17
6.3 Den individuella planen	18
6.4 De individuella samtalen.....	19
6.5 Verksamhetens struktur och innehåll	20
7. Analys	22
7.1 Handledaren	22

7.2 De andra unga individerna	23
7.3 Den individuella planen	23
7.4 De individuella samtalen	24
7.5 Verksamhetens struktur och innehåll	25
8. Diskussion	26
8.1 Sammanfattande resultat- och analysbeskrivning	26
8.1.1 Tillmäts handledaren betydelse, och i så fall på vilket sätt?	26
8.1.2 Tillmäts gruppen av de andra unga individerna betydelse, och i så fall på vilket sätt?.....	27
8.1.3 Tillmäts den individuella planen betydelse, och i så fall på vilket sätt?	28
8.1.4 Tillmäts de individuella samtalen betydelse, och i så fall på vilket sätt?.....	28
8.1.5 Tillmäts verksamhetens struktur och innehåll betydelse, och i så fall på vilket sätt?	29
8.2 Reflektioner	30
Litteraturförteckning.....	32
Appendix 1	33
Appendix 2	34
Appendix 3	36

1. Inledning

Ander, Andersson, Jordevik och Leisti (2005) menar att tiden mellan barndomen och vuxenlivet karaktäriseras av unga människors sökande efter rätt och fel och den egna identiteten. Med referensramar från den egna familjen, kamratkretsen och offentligheten testar unga människor gränser och värderingar, och socialiseras in i olika roller. Unga människor utvecklas i samspelet med omgivningen, men det är inte självklart att en sådan utveckling sker i positiv riktning (Ander et al., 2005). Carlgren (Karell, 2010) diskuterar i linje med detta att unga människor behöver vägvisare i syfte att tillgodogöra sig en positiv utveckling, där han fokuserar sitt resonemang på behovet av att möta sunda vuxna och få ta del av myter, sagor och mänsklighetens historia för att hitta sig själva. Han drar en parallell till det tidigare lärlingssystemet som innebar en naturlig väg in i samhället och yrkeslivet, och som fungerade stödjande i unga människors utveckling mot att bli vuxna självförsörjande individer. I dagens samhälle umgås vi inte över generationer, utan det finns en tydlig åtskillnad mellan generationerna som inte gynnar unga människors behov av vuxna förebilder. En intressant jämförelse i sammanhanget är dagens svenska samhälle ställt mot mer primitiva kulturer, där de vuxna i de mer primitiva kulturerna tar ett större kollektivt ansvar för att fostra unga människor än vad fallet är i Sverige (Karell, 2010).

Carlgren (Karell, 2010) fortsätter sitt resonemang kring att det utöver att det är svårt för unga människor att få arbete idag är många som saknar vuxna som har tid, lust eller förmåga att dela med sig av erfarenheter om livet, vad det går ut på, vad som kan bringa glädje och vara betydelsefullt. Många föräldrar är av olika anledningar frånvarande vilket får till följd att deras barn, yngre som äldre, saknar vägledning. Föräldrar lägger en viktig grund, men räcker inte alltid till. I unga människors frigörelse söker de efter andra förebilder och behöver då kontakt med ansvarsfulla män och kvinnor, som är närvarande och intresserade men känslomässigt fränkopplade destruktiva mönster och konflikter i de unga människornas egna familjesystem. Dock är det långt ifrån alla unga individer som inom sina egna nätverk har tillgång till sådana viktiga personer, som genom trygghet, tolerans, rättvisa och öppenhet låter dem växa och utvecklas (Karell, 2010).

Det finns idag ett utbud av olika verksamheter inom socialt arbete som på differentierade sätt riktar sig mot unga människor med olika typer av behov och problematik, när det egna nätverket eller de egna resurserna inte är tillräckliga. Nedan presenteras verksamheten Origo som en utav dem.

1.1 Origo: Verksamhetsbeskrivning

J. Lumbye-Jansson och L. Moberg-Arvidsson (personlig kommunikation, 30 september, 2010) beskriver Origo som en verksamhet som riktar sig till unga människor som av olika anledningar är i behov av stöd. Verksamheten är en del av individ och familjeomsorgen inom socialtjänsten i stadsdelsnämnden Centrum i Göteborg, och har funnits i sin nuvarande form sedan 1998. Origo har en historik som går tillbaka till 1980-talet. Mellan åren 1986 och 1993 fanns det en verksamhet som hette Arbetsträningsgruppen som var specifikt inriktade på arbetsträning för unga människor i behov av stöd att komma igång. Arbetsträningsgruppen kunde erbjuda olika typer av arbeten i stadsdelen, såsom ommålning av kommunala byggnader. Det framkom dock att problematiken inte låg i de unga människornas arbetsförmåga utan att det var mycket annat som var bristfälligt som endast arbetsträning inte kunde komma åt. Slutsatsen blev således att arbetsträning i sig inte kunde fungera som någon ”quick fix”. I syfte att hjälpa de unga till självständiga och självförsörjande liv var det inte tillräckligt att enbart slussa ut dem i arbetslivet utan att först och främst arbeta med den faktiska problematiken och de specifikt föreliggande problemområdena. Efter utvärdering och den problematik man upptäckt ombildades Arbetsträningsgruppen år 1994 till en verksamhet vid namn Lotsen. Lotsen arbetade följaktligen med att stärka de unga människorna och komma tillrätta med deras befintliga svårigheter på vägen mot självständiga och självförsörjande liv, vare sig det rörde sig om arbete, praktik eller studier. Lotsen arbetade efter en köp- och säljstruktur, vilket innebar att andra stadsdelar kunde köpa platser. År 1998 togs köp- och säljstrukturen bort och det blev en verksamhet endast riktad till unga människor med behov av stöd i stadsdelen Centrum. Verksamheten fick namnet Origo (J. Lumbye-Jansson & L. Moberg-Arvidsson, personlig kommunikation, 30 september, 2010).

J. Lumbye-Jansson och L. Moberg-Arvidsson (personlig kommunikation, 30 september, 2010) som är de två socionomer som arbetar på Origo berättar att verksamheten inte har några direkta åldersgränser. Verksamheten har idag ett åldersspann på 16-29 år och ser flexibelt till varje enskild individ och dennes behov av stöd. De unga som är aktuella på Origo har fått verksamheten beviljad i form av ett bistånd av sina respektive handläggare inom socialtjänsten Centrum. Genom biståndet erbjuds de möjlighet att vara på Origo upp till fyra heldagar i veckan. För att uppnå en många gånger avsaknad vardaglig struktur samt ett ökat välmående erbjuds gemensamma måltider, träning och aktiviteter. Origos koncept innebär att de unga individerna tilldelas en handledare som följer dem under deras tid i verksamheten. Det föreligger ingen könsaspekt i tilldelandet av handledaren. Handledaren och den unge gör tillsammans upp en individuell planering och har regelbundna individuella samtal. De unga

individernas specifika behov och förutsättningar tillmäts stor betydelse och utifrån hur de mår och vad de klarar av sätts rimliga genomförandemål upp. Origo samarbetar vidare med andra professionella såsom sjukvården, ungdomsmottagningen, utbildningsförvaltningen, arbetsförmedlingen och frivillighetsorganisationer, i syfte att ge ett heltäckande stöd. Origo erbjuder också uppföljning när de unga individerna avslutat Origo, då behovet av stöd kan vara minst lika stort då som under tiden de arbetat på att uppnå sina mål (J. Lumbye-Jansson & L. Moberg-Arvidsson, personlig kommunikation, 30 september, 2010).

Enligt J. Lumbye-Jansson och L. Moberg-Arvidsson (personlig kommunikation, 30 september, 2010) använder de sig i sitt arbete med unga människor på Origo utav eklektiska förhållningssätt härstammande från olika teoretiska utgångspunkter, då problematiken många gånger är mångfacetterad. Förhållningssätten är psykodynamiska i syfte att hjälpa de unga att förstå och bearbeta tidigare svåra erfarenheter och händelser, miljöterapeutiska i syfte att normalisera vardagliga situationer, och kognitivt beteendearbetet i syfte att exempelvis överkomma sociala fobier. Ytterligare är det systemiska tänkandet genomgående i verksamhetens arbete, där de unga individerna inte ses som isolerade utan i allra högsta grad påverkade av de sammanhang där de ingår, såsom deras familjer. Därav strävar Origo i sin verksamhet att i möjlig mån integrera familjer och andra viktiga system för de unga. De som arbetar på Origo har lång erfarenhet av arbete med unga människor, och har utöver socionomexamen vidareutbildning inom familjeterapi och systemteori (J. Lumbye-Jansson & L. Moberg-Arvidsson, personlig kommunikation, 30 september, 2010).

1.2 Syfte

Den här studien ämnar identifiera Origos framgångsfaktorer och undersöka dessa. Det kan förtydligas att syftet har utarbetats tillsammans med personal och chefer på Origo.

1.3 Frågeställningar

- Tillmäts handledaren betydelse, och i så fall på vilket sätt?
- Tillmäts gruppen av de andra unga individerna betydelse, och i så fall på vilket sätt?
- Tillmäts den individuella planen betydelse, och i så fall på vilket sätt?
- Tillmäts de individuella samtalen betydelse, och i så fall på vilket sätt?
- Tillmäts verksamhetens struktur och innehåll betydelse, och i så fall på vilket sätt?

2. Centrala begrepp

Den aktuella studien utgår genomgående ifrån ett antal begrepp som är direkt kopplade till syftet och forskningsfrågorna. Nedan begrepp är definierade av studiens skribenter, i syfte att förstå begreppens betydelse för den aktuella studien.

- Framgångsfaktorer: Förhållanden som identifierats som positiva för unga människors utveckling mot självständighet och självförsörjande.
- Unga människor: Unga individer/unga vuxna.
- Respondenter: De i den aktuella studien deltagande unga individer.
- Handledare: En socionom som arbetar professionellt stödjande med unga människor. Refereras till som mentor i den tidigare forskningen.
- De andra unga individerna/gruppen: Övriga unga individer utöver den egna personen som deltar i Origos verksamhet.
- Individuell plan/genomförandeplan: Strukturerad plan för de unga med individuella mål och delmål, samt tillvägagångssätt för att uppnå dessa mål och delmål. Skapas gemensamt av handledare och ung individ.
- Individuella samtal: Enskilda samtal mellan ung individ och handledare.
- Verksamhetens struktur och innehåll: Origos öppettider och tillgänglighet, rutiner såsom kring mat, gemensamma aktiviteter och individuella inslag.
- Relation: Förbindelse mellan ung individ och handledare samt mellan ung individ och övriga unga individer i gruppen. Avser grad av gemenskap, trygghet och tillit.
- Betydelse: Vilken grad av uppskattning unga människor tillmäter olika inslag i Origos verksamhet (som de fem undersökta temaområdena, se Appendix 2).

3. Bakgrund: Tidigare forskning

Nedan tidigare forskning presenteras utifrån studiens syfte, att identifiera Origos framgångsfaktorer och undersöka dessa. Den tidigare forskningen avser i den aktuella studien erbjuda en överblick över forskningsområdet. Det bör påpekas att forskningen är hämtad från internationella tidskrifter, och använder termen mentor för vad som i det svenska språket i detta sammanhang refereras till som handledare.

Spencer (2007) skriver i sin forskningsrapport att starka relationer till vuxna är en viktig nyckelfaktor när det gäller unga människors hälsosamma psykologiska utveckling. För unga som lever med ensamstående föräldrar eller kommer från missgynnande hemförhållanden har olika typer av mentorprogram tillsatts, med ambitionen att skapa just starka relationer till en utomstående vuxen. Mentorprogrammen har syftat till att tillföra omsorgsfulla, stödjande relationer till unga människor som i sina egna nätverk inte haft tillgång till sådana tillitsfulla relationer. Spencer (2007) specificerade sin forskning på unga män med samkönade mentorer, och fann att urvalsgruppen utvecklades positivt i relationerna till sina mentorer. De omsorgsfulla och stödjande relationerna hade en positiv inverkan på de unga männens utveckling, särskilt med avseende på deras förmåga att läsa in andras emotionella signaler och ge uttryck för sina egna emotioner på ett gynnande sätt. Ytterligare fann han att relationerna mellan mentorerna och de unga männen utgjorde en viktig plattform där de unga männen kunde visa känslomässig svaghet och få stöd. Relationerna till mentorerna hjälpte dem också effektivt att hantera aggressivitet (Spencer, 2007).

Spencer och Liang (2009) förtydligar att olika mentorprogram historiskt sett till största del har matchat unga människor med samkönade mentorer. I sin forskning skriver de att det på senare tid konstruerats speciella mentorformer för unga kvinnor, då denna målgrupp har särskilda psykosociala behov och sätt att relatera. Forskarna undersökte kvinnliga mentorer framgångsfaktorer, identifierade av de unga kvinnor de var mentorer för. De fann att det var särskilt betydelsefullt med engagerat och genuint känslomässigt stöd, utveckling av nya färdigheter och självförtroende, samt erfarenheter av kamratskap som kan erbjuda avlastning från vardagens stressorer (Spencer & Liang, 2009).

I linje med ovan forskning och mentorskapets betydelse har Liang, Spencer, Brogan och Corral (2008) i sin rapport jämfört unga människors perceptioner av sina relationer till sina mentorer. Ett antal framgångsfaktorer i relationerna identifierades utifrån de unga människornas utsagor, såsom betydelsen av att spendera tid tillsammans och göra gemensamma aktiviteter, tillit samt rollmodellering och identifikation. Andra

framgångsfaktorer i relationerna mellan de unga och mentorerna var balansen mellan samhörighet och självständighet, samt inbringandet av empowerment (Liang et al., 2008).

Thomson och Zand (2010) belyser att olika mentorprogram för unga främjar deras utveckling inom multipla områden. En bidragande faktor till dessa positiva resultat är att mentorskapet modifierar de ungas perception av deras interpersonella relationer. Thomson och Zand (2010) undersökte huruvida kvaliteten på relationerna mellan mentorer och unga människor påverkar och förutsäger hur de unga upplever andra relationer till personer i nätverket, och fann ett positivt samband. Det här indikerar att bandet eller relationen mellan mentorer och unga är en viktig framgångsfaktor i arbetet med unga människor (Thomson & Zand, 2010).

Ytterligare i linje med mentorers betydelse fann Hurd och Zimmerman (2010) att unga människor som har tillgång till naturliga mentorer i det egna nätverket löper mindre risk att utvecklas ohälsosamt jämfört med dem som inte har tillgång till sådana nyckelpersoner i det egna nätverket. Detta resultat indikerar att naturliga mentorer i det egna nätverket, såsom föräldrar eller andra viktiga vuxna och kamrater, kan fungera skyddande för unga människor i syfte att inte utvecklas ogynnsamt till följd av situationer och risker de utsätts för (Hurd & Zimmerman, 2010).

Burrow, O'Dell och Hill (2010) argumenterar i sin forskning för att känslan av mening med livet är en fundamental mänsklig drift. Känslan av att uppleva mening och syfte med livet är nära associerad med större positiv drivkraft, psykologiskt välmående, motståndskraft samt egen effektivitet. Forskarna menar därför att känslan av mening och syfte med livet är att se som en klar fördel i unga människors utveckling. I deras forskning fann de att unga som upplever mening och syfte med livet i större utsträckning än unga som saknar övertygelse besitter drivkraft, hopp, positiva känslor och målinriktat tänkande. Resultaten belyser komplexiteten hos unga människor och deras befintliga eller obefintliga känsla av mening, och visar på vikten av att ha en känsla av mening och syfte i livet för att tillgodogöra sig en gynnsam utveckling (Burrow et al., 2010).

4. Teoretiska perspektiv

Den aktuella studien använder sig av tre till ämnet relevanta teoretiska perspektiv; det salutogena perspektivet, KASAM samt det systemteoretiska perspektivet. Studiens perspektiv är av central betydelse för de strategier som tillämpas vid datainsamling och analys.

4.1 Salutogent perspektiv

Antonovsky (2005) menar att det salutogena perspektivet bidrar med en viktig motpol till det patologiska. Det salutogena perspektivet fokuserar i motsats till det patologiska på hälsofrämjande faktorer istället för icke hälsofrämjande faktorer. Det salutogena förhållningssättet intresserar sig för frågor såsom hur det kommer sig att vissa individer klarar och överlever svåra prövningar i livet, samt hur hälsa och välmående på bästa sätt kan förklaras istället för det sjuka och icke friska. Ett sådant förhållningssätt centraliserar positiva faktorer som kan motverka eller väga upp negativa faktorer, och öppnar ett vidare angreppssätt att hantera problem. Ett annat sätt att närma sig positiva och negativa faktorer är att se på dessa som skydds- respektive riskfaktorer, där skyddsfaktorer kan fungera preventivt vid svåra prövningar (Antonovsky, 2005).

Antonovsky (2005) för ett resonemang kring dikotomi respektive kontinuum, där han menar att det dikotoma paradigmet inte ser till dynamiken i tillvaron. Istället argumenterar han för ett kontinuum, där människor ständigt befinner sig i rörelse mellan ytterpoolerna hälsa och ohälsa, lättare och svårare situationer. Antonovsky (2005) resonerar vidare att svåra situationer och stressorer hör till dynamiken i en människas tillvaro, och att det handlar om hur hon hanterar dessa. Motgångar kommer alltid att vara en del av en människas liv och bör enligt det salutogena perspektivet ses som erfarenheter som leder till nya strategier att hantera livet och dess innebörd. Sammanfattningsvis kan det sägas att det salutogena perspektivet erbjuder en positiv infallsvinkel att se på livets motgångar och svårigheter (Antonovsky, 2005).

4.2 KASAM

Som en utveckling av det salutogena perspektivet och en formulering av motståndskraften till att hantera livets motgångar och svårigheter myntade Antonovsky (2005) begreppet KASAM. KASAM står för känsla av sammanhang hos individer, och denna känsla av sammanhang fungerar skyddande mot social problematik. KASAM inbegriper individers upplevelse av tillvaron som begriplig, hanterbar och meningsfull. Begriplighet syftar till en förutsägbarhet i en människas liv, en förmåga att kunna sortera och strukturera erfarenheter i förhållande till tidigare upplevelser. Med begriplighet avses förmågan att förstå och kognitivt bedöma

verkligheten. Hanterbarhet syftar till en inneboende känsla av att besitta resurser att bemöta krav och svårigheter i livet, oavsett om dessa resurser ligger hos den egna personen eller består i vetskapen om att andra finns tillgängliga. Hanterbarhet är de redskap som motverkar hjälplöshet. Den tredje och sista komponenten av KASAM, meningsfullhet, innebär vikten av att vara och uppfatta den egna personen som delaktig i det som sker. Meningsfullhet innefattar också att uppleva områden i livet som betydelsefulla och motivationsgivande. Antonovsky (2005) menar att ju högre känsla av sammanhang, desto bättre förutsättningar att klara motgångar och svårigheter. KASAM erbjuder också ett vidare perspektiv än att bara se till de inneboende resurserna hos en individ, då den omgivande miljön, det sociala sammanhanget och erfarenheter är väsentliga för individers grad av välmående (Antonovsky, 2005).

Gällande studiens urvalsgrupp och KASAM diskuterar Ander et al. (2005) faktorer som fungerar skyddande för just unga människor. Exemplifierade sådana faktorer är tydliga och positiva förväntningar, att klara av livets utmaningar, att ha betydelsefulla vuxna och vänner runt omkring sig samt explicita normer och regler att förhålla sig till. Ytterligare skyddande är omgivande vuxnas omsorg och positiva attityder. Författarna diskuterar också vilket är intressant i sammanhanget hur en och samma faktor kan utgöra både en skydds- och riskfaktor. Till exempel kan vänskapskretsen kring en ung människa utgöra en skyddsfaktor om den erbjuder varma och öppna relationer och sunda värderingar, men den kan också utgöra en riskfaktor om den står för socialt oacceptabelt beteende och drogliberala värderingar (Ander et al., 2005).

4.3 Systemteoretiskt perspektiv

Öquist (2003) beskriver det systemiska tänkandet som ett sätt att se på verkligheten i termer av helheter istället för isolerade delar. Det systemiska tänkandet utgår från ett holistiskt perspektiv, som enligt Larsson, Lilja och Mannheimer (2005) är ett perspektiv som utgår just ifrån ett helhetstänkande där enskilda variabler eller delar inte ensamma kan förklara föreliggande komplexa samband. Öquist (2003) utvecklar resonemanget kring dessa komplexa samband och menar att verkligheten bäst förklaras i form av relationer, funktioner, sammanhang och mönster. Verkligheten bör ses ur ett cirkulärt perspektiv med hänsyn till olika delars samverkan, i motsats till ett linjärt orsak-verkansamband. Det systemiska tänkandet betonar hur allt hänger ihop, likt ett kretslopp där strukturer och funktioner hos olika system påverkas av samspelet med omgivningen (Öquist, 2003).

I linje med Öquist (2003) och en systemteoretisk modell av mänskligt beteende framhåller Andresen (2002) viktiga begrepp såsom process och kontext. Individer och system befinner sig i ständig rörelse, karakteriserade av utveckling och förändring. Individer förändras i de system där de ingår och bidrar därigenom till hela systemets förändring. Process och kontext verkar cirkulärt genom att individers handlingar kan vara beroende av situationer likaväl som att situationer kan vara beroende av handlingar. Det systemteoretiska perspektivet betonar ytterligare hur utvecklingen sker i relationer mellan individer. Det är i de samverkande processerna mellan individer som problem uppstår samt finner sin lösning (Andresen, 2002).

Skårner (2001) utgår ifrån ett systemteoretiskt tänkande i sina diskussioner kring hur individer både formar och formas av sina system. De sociala systemens sammansättning resulteras av individuella val såväl som sådant som är svårt att påverka. Det systemteoretiska perspektivet erbjuder en bred ingångspunkt dels i strävan av att förklara hur sociala problem uppstår, dels i det lösningsfokuserade arbetet när det handlar om att komma till rätta med befintliga sociala problem (Skårner, 2001).

5. Metod

I syfte att förtydliga hur befintlig studie har genomförts och för att inbringa transparens i processen av undersökningen presenteras nedan strategier och tillvägagångssätt.

5.1 Förförståelse

Den aktuella studien utgår från ett hermeneutiskt vetenskapligt perspektiv. Thomassen (2007) menar att ett sådant perspektiv innebär att tolkningen av ett material utgår från materialets helhet såväl som enskilda delar. Tolkningen är vidare beroende av förståelsen av materialet, som i sin tur påverkas av befintlig förförståelse. Varje individ har till följd av tidigare erfarenheter och kunskaper sin egen unika förförståelse, som påverkar det sätt ny information bearbetas samt förhållningssätt vid olika situationer (Thomassen, 2007). Det ter sig relevant att illustrera och förtydliga hur den aktuella studien använder sig av det hermeneutiska vetenskapliga perspektivet enligt nedan.



Väsentligt för den aktuella studien är ett tydliggörande av skribenternas förförståelse av verksamheter såsom Origo samt unga människor i behov av stöd. Enligt ovan resonemang kommer förförståelsen att ha betydelse för informationsbearbetning och tolkning av det insamlade materialet.

Linda Gustafsson har arbetat inom barn- och ungdomspsykiatri, och även kommit i kontakt med unga människor genom sitt arbete som dans- och musiklärare. Annica Parklind har arbetat med barn- och ungdomsutredningar inom socialtjänsten, och haft ett flertal kontaktpersonsuppdrag åt unga människor. Sammantaget har skribenterna erfarenheter och kunskaper från olika områden med olika ingångspunkter. Dessa erfarenheter och möten med unga människor har format skribenternas värderingar kring vad som kan sägas vara tillräckligt goda eller otillräckliga resurser kring unga för att dessa ska kunna tillgodogöra sig en gynnsam utveckling. Det är skribenternas förförståelse att unga människor med knappa interna eller externa resurser gynnas utav olika stödande insatser. Ytterligare så är det skribenternas förförståelse att det är centralt att dessa stödande insatser individanpassas efter

de ungas individuella problematik. Gällande den stödjande insatsen Origo präglas skribenternas förförståelse utav positiva utsagor från socialsekreterare inom socialtjänsten Centrum. Till följd av de positiva utsagorna och det intresse som väcktes för verksamheten uppstod också idén att undersöka Origos framgångsfaktorer.

5.2 Val av metod

Den aktuella studien utgår från kvalitativ metod med urvalsgruppens verbala utsagor i centrum, som enligt Larsson et al. (2005) är ett av möjliga sätt att använda sig av kvalitativ metod. De verbala utsagorna är inhämtade genom öppna djupintervjuer som ger direkta citat från respondenterna i urvalsgruppen som beskriver sina upplevelser av Origo. Vidare utgår studien från ett hermeneutiskt vetenskapsfilosofiskt perspektiv, som innebär att tolkningen av de verbala utsagorna växlar mellan enskilda delar och delarnas mening, den helhetliga meningen, förståelse och förförståelse. Gällande teoretisk utgångspunkt använder sig den aktuella studien av abduktiv strategi i hantering av teori och empiri. Det sker en konstant växelverkan mellan teori och empiri, innebärande att mönster och begrepp till viss del härleds från insamlad data, samtidigt som de utformas och bearbetas utifrån teoretiska perspektiv (Larsson et al., 2005).

5.3 Litteratursökning

Den tidigare forskningen som återfinns i den aktuella studien är erhållen med hjälp av sökbaserna GUNDA och LIBRIS. Utifrån dessa sökbaser valdes ämneskategori ”sociologi och socialt arbete”, och slutligen rekryterades databasen PsycINFO. För att få fram relevant tidigare forskning användes följande sökalternativ: youth* AND resilience*, mentors* AND teenagers*, social* AND teenagers* samt youth* AND mentors*. Asterisken användes i syfte för att få fram alla tänkbara former av sökordet i fråga.

Övrig litteratur består av tidigare kurslitteratur, samt kompletterande för studien relevanta publikationer som lånats från Göteborgs universitetsbibliotek.

5.4 Genomförande och design

En intresseförfrågan ställdes till Origo huruvida det var av intresse för verksamheten att vara föremål för en undersökning i form av en C-uppsats. Företrädare för Origo accepterade erbjudandet och möjligheten till en utvärdering av verksamheten, som inte tidigare undersökts. Tillsammans med företrädare för Origo utarbetade skribenterna studiens syfte, att identifiera och undersöka Origos framgångsfaktorer. Vidare bedömdes det lämpligt att undersöka och identifiera dessa genom intervjuer.

Den allmänna intervjuguiden rekryterades som intervjustrategi, med ett antal utarbetade temaområden för att ringa in och avgränsa studiens syfte (Larsson et al., 2005). Intervjuguiden utgick från följande teman: handledaren, de andra unga individerna, den individuella planen, de individuella samtalen samt verksamhetens struktur och innehåll. Under varje temaområde formulerades ett antal öppna underfrågor. Frågorna (Appendix 2) utarbetades med hänsyn till urvalsgruppens integritet efter etiska principer.

Två av sex intervjuer genomfördes i Origos lokal, medan övriga fyra skedde över telefon på grund av respondenternas geografiska vistelseorter och andra förhinder att ta sig till Origos lokal. Vid de två intervjuerna som hölls i Origos lokal fick respondenterna innan intervjuerna påbörjades läsa igenom det informationsblad som skribenterna sammanfattat (Appendix 1) och ge sitt samtycke till att medverka. Intervjuerna spelades in med hjälp av en diktafon. Vid telefonintervjuerna lästes informationsbladet istället upp för respondenterna som också fick ge sitt samtycke, och dessutom godkänna att telefonsamtalet skedde via högtalartelefon och spelades in med hjälp av en diktafon. I direkt anslutning till att intervjuerna avslutades transkriberades det ljudinsamlade materialet för att senare kunna analyseras.

5.5 Urval

Tillämpad urvalsstrategi är urval av typiska fall, som ämnar representera normala eller vanliga fall (Larsson et al., 2005) av unga individer som tidigare gått på Origo under minst sex månader och numera är avslutade. Avsikten med att ha en sådan urvalsgrupp är kopplad till studiens syfte, att identifiera Origos framgångsfaktorer och undersöka dessa, vilket ter sig svårt med en urvalsgrupp som gått på Origo kortare tid än sex månader och ännu inte avslutat eventuella förändringsprocesser.

Urvalsgruppen består av sex individer, tre unga kvinnor och tre unga män i åldrarna 19-28 år (Appendix 3). Gemensamt för samtliga unga individer i urvalsgruppen är att de tidigare var i behov av stöd och genom sina dåvarande handläggare inom socialtjänsten Centrum blev beviljade Origo som ett bistånd.

Skribenterna fick tillgång till urvalsgruppen med hjälp av Origos personal, som tillfrågat de unga om de kunde tänka sig att medverka i studien. Skribenterna fick därpå de ungas namn och telefonnummer och bokade in intervjuer.

5.6 Dataanalysstrategi

Vid analys av det insamlade transkriberade materialet användes metoden meningstolkning, som enligt Kvale och Brinkmann (2009) innebär en mer djupgående och spekulativ tolkning.

En sådan tolkning uppfattades av skribenterna som användbar i syfte att senare kunna svara på studiens frågeställningar. Ytterligare får detta val av dataanalysstrategi stöd av Larsson et al. (2005) som menar att meningstolkning är tacksamt att använda vid ett hermeneutiskt vetenskapsfilosofiskt perspektiv, som utgår från just ett tolkande och förstående synsätt. I analysen användes också teoritriangulering, det vill säga en kombination av teoretiska perspektiv (Larsson et al., 2005) för att kunna erbjuda en bredare tolkning av resultatet. Slutligen gällande dataanalysstrategi användes analytisk generalisering, innebärande en tydlig återkoppling av resultatet till studiens teoretiska perspektiv samt påståendelogik för att eftersträva en klar argumentationslinje (Larsson et al., 2005) för i den aktuella studiens fall Origos framgångsfaktorer.

5.7 Etiska överväganden

I linje med Kvale och Brinkmann (2009) gav samtliga respondenter innan intervjuerna påbörjades sitt informerade samtycke, genom att ta del av ett informationsblad (Appendix 1) om studien, som de antingen läste själva eller fick uppläst för sig. I informationsbladet framgick studiens syfte, genomförande, intervjuens tidsåtgång samt respondenternas rättigheter till att när som helst avbryta sitt frivilliga deltagande eller avstå från att besvara en fråga. Ytterligare beskrevs säkerställandet av respondenternas konfidentialitet, innebärande att inga uppgifter i den färdiga rapporten kommer att avslöja deras identitet (Kvale och Brinkmann, 2009). Det kan förtydligas att studiens skribenter har tagit hänsyn till vetenskapsrådets forskningsetiska principer, det vill säga krav på information till respondenterna, samtycke, konfidentialitet och nyttjande av materialet (Vetenskapsrådet, 2002).

Gällande intervjusituationerna ansikte mot ansikte och eventuella personliga konsekvenser för respondenterna eftersträvades en så trygg och avslappnad intervjumiljö som möjligt, enligt vad Kvale och Brinkmann (2009) rekommenderar. Intervjuerna planerades därefter för att hållas i Origos lokal då respondenterna är familjära med denna. Ytterligare för att undvika stress blev respondenterna intervjuade vid tidpunkter som passade deras scheman och rutiner (Kvale och Brinkmann, 2009).

Specifikt för telefonintervjuerna och ett eftersträvande att även dessa skulle ske i en trygg miljö i enighet med Kvale och Brinkmann (2009) genomfördes dessa när respondenterna befann sig i sin hemmiljö. Även telefonintervjuerna bokades in efter tider som passade respondenterna.

5.8 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

För att eftersträva reliabilitet, det vill säga studiens replikerbarhet och tillförlitlighet, sammanställdes intervjuguiden med hjälp av öppna frågor, i enighet med hur Kvale och Brinkmann (2009) diskuterar kring säkerställandet av reliabiliteten. Ytterligare för att eftersträva reliabilitet utformades flera liknande frågor under respektive tema för att undersöka kontinuiteten i svaren. Slutligen transkriberades varje enskild intervju av båda skribenterna i syfte att undersöka den intersubjektiva reliabiliteten (Kvale & Brinkmann, 2009).

Gällande studiens validitet, att undersöka det studien säger sig undersöka (Kvale & Brinkmann, 2009) genomfördes en testintervju med en tjugoårig utomstående ung individ för att kontrollera intervjuguidens eventuella svagheter. Testintervjun visade att en del av intervjufrågorna var otydliga varpå dessa omformulerades. Viktigast gällande studiens validitet är att kontinuerlig validering har eftersträvast genomgående i hela undersökningsprocessen, och inte betraktats som en enskild del (Kvale & Brinkmann, 2009).

I syfte att underlätta för generalisering av studiens resultat till verksamheter liknande Origo användes analytisk generalisering som tidigare beskrivits i stycke 6.5. Larsson et al. (2005) förtydligar att analytisk generalisering härrör en noga övervägd bedömning kring huruvida ett visst resultat kan sägas ge vägledning för en liknande situation. Gällande generaliserbarhet och studiens representativitet för liknande verksamheter som Origo kan studien endast erbjuda en antydning om dessa verksamheters framgångsfaktorer.

5.9 Tillkortakommanden

Ett tillkortakommande med den aktuella studien är att intervjusituationerna inte har någon enhetlighet då dessa har varierat i miljö. En del av respondenterna har intervjuats i Origos lokal, medan andra har intervjuats i sina hem över telefon. Skillnaden mellan intervjusituationerna ansikte mot ansikte jämfört med intervjuerna som skedde över telefon är den mellanmänniska interaktionen. Precis som Kvale och Brinkmann (2009) argumenterar finns det vid intervjusituationer ansikte mot ansikte utrymme och möjlighet att tolka och känna in respondenternas känslor och attityder genom exempelvis deras kroppsspråk på ett sätt som inte är möjligt vid telefonintervjuer.

Ytterligare har det inte kunnat kontrolleras att de respondenter som intervjuats över telefon verkligen varit i sina hem som de uppgett. Därav kan andra störande faktorer ha haft inverkan på dessa intervjusituationer.

Ett annat tillkortakommande med den aktuella studien är att urvalsgruppen är handplockad av Origos egen personal. Det skulle kunna antas att Origos personal genom sitt val av respondenter till viss del styr studiens resultat. Genom att välja unga individer som tillgodogjort sig Origo som resurs kan resultatet och därmed eventuella framgångsfaktorer påverkas i positiv riktning.

Gällande den aktuella studiens reliabilitet kan inga garantier lämnas för att en replikerande studie skulle få samma resultat, då variationer i tid, plats och intervjuare kan tänkas påverka resultatet. Exempelvis kan inte den aktuella studien svara för skillnader som kunnat uppstå om intervjuerna istället skett i offentliga miljöer eller andra tider på dygnet. Även bristande insyn i respondenternas faktiska dagsform som påverkas av faktorer såsom sömn och näringsintag vid intervjutillfällena är att se som en begränsning i studien. Studiens resultat skulle kunna påverkas av respondenternas koffeinhalt i kroppen eller stressupplevelse vid det aktuella intervjutillfället.

Slutligen kan det sägas vara ett tillkortakommande att den aktuella studien endast undersöker Origos framgångsfaktorer. Detta avgränsande motiveras dock av skribenterna till följd av studiens begränsade omfattning gällande såväl given tid som storlek.

6. Resultat

Nedan följer en presentation av studiens resultat. Resultatet är strukturerat efter studiens fem frågeställningar tillika intervjuguidens temaområden. Således redogörs för samtliga respondenters upplevelser av handledaren, de andra unga individerna, den individuella planen, de individuella samtalen samt verksamhetens struktur och innehåll.

6.1 Handledaren

Samtliga respondenter blev tilldelade en handledare i samband med att de blev beviljade Origo som bistånd, till följd av olika destruktiva levnadsstilar och problem. Gemensamt för samtliga respondenter var avsaknad av struktur i vardagen, innebärande ingen sysselsättning eller känsla av sammanhang.

”Jag hade inga som helst rutiner eller strukturer. Det blev att jag vände på dygnet och inte kom upp på morgonen.” Cilla

Respondenterna tyckte genomgående att det var positivt att bli tilldelade en handledare, men upplevde sin handledare och hanterade relationen till denna olika i början av kontakten.

”Det var bra att få en handledare, det var någon jag kunde berätta saker för, lite som en psykolog.” Erika

”Hon förstod mig och hjälpte mig hantera kraven på mig själv.” Alex

”Jag har jättesvårt att bara släppa in människor. Det var stelt i början och min handledare fick ha stort tålamod med mig.” Cilla

Handledarens betydelse förändrades för samtliga respondenter under tiden de gick på Origo, samtidigt som att relationen till handledaren fördjupades. Respondenterna beskrev hur deras relationer till handledaren karaktäriserades av förtroende, tillit och trygghet. En del av respondenterna hade helt saknat sådana förtroendefulla relationer tidigare, och upplevde att de kunde samtala med sin handledare om saker som de tidigare inte delat med sig av.

”Min handledare kom att betyda jättemycket... Hon fanns liksom där för mig. Min handledare hjälpte mig mycket under en svår period.” Nora

Det som respondenterna uppskattade mest hos sin handledare var förtroligheten som relationen till handledaren innebar. De uppskattade också den vägledning som handledaren erbjöd i olika situationer, det stöd de fick i sina processer och den bekräftelse de fick. Samtliga respondenter förmedlade också betydelsen av att handledaren verkligen såg och

förstod dem och värdesatte känslan av att handledaren brydde sig om dem. Många respondenter menade också att handledaren fyllde en positiv funktion i att få igång dem och bryta den tidigare destruktiva levnadsstilen.

”Ibland kunde det nästan kännas som en slags hatkärlek... Min handledare pushade mig till att ta tag i saker.” Jonas

Respondenterna var genomgående väldigt nöjda med sina handledare och upplevde inte att handledaren hade kunnat göra något annorlunda. De uppgav att handledaren har förändrat dem på olika sätt.

”Min handledare stärkte min självbild och mitt självförtroende, och fick mig att börja föra mig. Jag tog tag i saker, körkort och så.” Fabian

”Min handledare förändrade mitt synsätt på saker, att det är ok att må dåligt till exempel [...] Hon hjälpte mig med självkänslan, så idag har jag lättare att ta till mig positiva saker.” Alex

”Jag förändrade en del värderingar [...] Min handledare påpekade när jag gjorde fel. Alla har bra och dåliga sidor, min handledare jämnade liksom ut mina.” Cilla

Samtliga respondenter tyckte att det var bra med uppföljning med handledaren. Uppföljningen uppfattades genomgående som ett milt sätt att avsluta, att det blev inte så abrupt. De flesta respondenter har fortsatt sporadisk kontakt med sin handledare idag.

”Jag pratar med min handledare ibland. Origo betydde jättemycket, det var det jag hade då.” Nora

6.2 De andra unga individerna

Många respondenter höll en avvaktande profil till de andra unga individerna i gruppen när de först började på Origo. Samtidigt tillmättes de andra unga individerna en positiv betydelse på ett tidigt stadium då gruppen i sig stod för en gemenskap och framför allt för brytandet av en isolerad livsstil.

”Det var trevligt med folk. Jag och de andra som var där satt ju hemma annars [...] Det var trevligt med sällskap, av andra i samma situation.” Erika

Samtliga respondenter förmedlade att gruppens betydelse förändrades under tiden de gick på Origo. Känslan av tillhörighet och gemenskap var något som växte fram successivt. Gruppen blev som en del av vardagen, där respondenterna upplevde att de ingick i ett sammanhang.

”Alla var olika [...] men vi blev som en stor familj.” Jonas

Gruppen kom att stå för en trygghet som var viktig för respondenterna med tanke på avsaknad av andra stabila, trygga sammanhang.

”Vi litade på varandra. Det var viktigt med tanke på allt annat ostabilt runt omkring oss.” Cilla

Genomgående gällande vad som uppskattades vara det bästa med de andra unga individerna var det de starka vänskapsband som de unga utvecklade sinsemellan. Det upplevdes också som positivt att de andra unga individerna själva hade förståelse för svåra situationer och förhållanden, och att det inte fanns behov av att förklara sig. Gemensamma erfarenheter av dåligt mående och problemfyllda situationer skapade i sig en samhörighet och en känsla av att inte vara ensam om svårigheter i livet.

”Vi var olika människor från olika bakgrunder, men vi hade alla våra problem.” Alex

De flesta respondenter vittnade om hur vänskapsrelationer som består än idag formades i gruppen. Samtliga respondenter menade att gruppgemenskapen gett dem större acceptans och förståelse för andra människor och ett bredare och mer tillåtande synsätt.

”Jag har kontakt med nästan alla, på Facebook. Det är fint, vi saknar varandra.” Jonas

I motsats till ovan positiva betydelser av de andra unga individerna berättade en respondent om sina negativa erfarenheter av gruppen. Respondenten i fråga upplevde sig skolas in och ryckas med i än mer destruktiva beteenden än vad som varit fallet innan respondenten började på Origo.

6.3 Den individuella planen

De flesta respondenter upplevde att det var positivt att få en individuell plan i början av tiden på Origo. Det som var positivt var att få mål uppsatta och någonting att sträva efter.

”Att få en individuell plan var jättebra. Det blev en struktur från att bara ha haft kaos.” Erika

Samtidigt berättade en respondent att den individuella planen upplevdes som krävande i början. Respondenten i fråga menade att det var svårt att helt plötsligt förhålla sig till rutiner och ställa om tillvaron.

Samtliga respondenter kände att de var delaktiga i utformandet av den individuella planen och var nöjda med målen och tillvägagångssätten hur dessa skulle uppnås. En särskild styrka med den individuella planen såsom respondenterna upplevde den var möjligheten att kunna använda den till att se vad de uppnått på ett klart och tydligt sätt.

”Det var bra att ha skriftliga mål, det blev så tydligt.” Nora

Respondenterna upplevde att den individuella planen fungerade som ett positivt verktyg till att styra upp tillvaron och att den var till hjälp i att ta tag i saker och komma igång. Den individuella planen upplevdes vidare som positiv i sitt tydliggörande av vad respondenterna skulle göra för att uppnå sina mål.

Respondenterna var över lag nöjda med sina individuella planer och kunde inte se att de hade kunnat utformas på ett annorlunda sätt. En respondent uppgav dock att den individuella planen innehöll för lite krav.

”Det kunde ha gått snabbare [...] mer krav, att ta folk i kragen lite.”

Fabian

6.4 De individuella samtalen

Samtliga respondenter upplevde att situationen de individuella samtalen innebar var ovan och svår till en början.

”Jag var svårflirtad i början... jag har inte lätt för att öppna mig.” Cilla

”Det var lite otäckt till en början att prata med någon man inte känner.”

Fabian

Genomgående för alla respondenter var att deras upplevelser av de individuella samtalen förändrades med tiden och att betydelsen av dessa kom att fördjupas och utvecklas.

”Tilliten växte fram med tiden. Jag öppnade mig och kunde så småningom prata om saker som jag aldrig tidigare delat med mig av.” Jonas

”Det var någon som lyssnade. Jag hade ingen sådan person innan.” Cilla

"De individuella samtalen hade stor betydelse. Det påminde lite om att prata med en psykolog." Nora

Samtliga respondenter menade att det bästa med de individuella samtalen var att få prata och dela med sig av sina erfarenheter. I de individuella samtalen normaliserades respondenternas upplevelser och de fick bekräftelse på sina tankar och känslor. De individuella samtalen erbjöd också respondenterna möjlighet att utvecklas.

"Min handledare förstod mig och mina problem. I våra samtal kunde jag se saker och ting ur andra perspektiv." Fabian

Alla respondenter upplevde att de individuella samtalen förändrade dem gällande sätt att tänka och hantera saker och ting på.

"Jag fick en annan syn på saker och har stressat ner mig lite." Alex

"Jag lärde mig att stå för den egna personen oavsett vad andra tycker. Jag fick också lättare att prata om tankar och känslor." Cilla

Samtliga respondenter förmedlade att de individuella samtalen bidragit till en acceptans kring livets upp- och nergångar och att det är normalt och tillåtet att må dåligt ibland. Respondenterna uppgav vidare att de individuella samtalen utrustat dem med diverse färdigheter som de tagit med sig och har nytta av i olika situationer.

"Att säga vad jag tycker. Annars kan folk inte veta." Jonas

"Det känns som om jag fick verktyg till att ändra på saker, andra angreppssätt." Fabian

6.5 Verksamhetens struktur och innehåll

Alla respondenter upplevde verksamhetens struktur och innehåll positivt.

"En verksamhet som Origo borde finnas i varje stad." Cilla

"Allt var jättebra, hela grejen. Origo passar många olika människor med olika problem, erbjuder liksom olika aktiviteter [...] Man tvingades träna sig på att göra grejer man hade svårt för." Erika

"Det var bra att få rutiner i vardagen. Lite verklighet över det hela – lära sig att laga mat och hjälpas åt att diska och så, det är så det fungerar."
Alex

Respondenterna gav uttryck för differentierade preferenser gällande verksamhetens struktur och innehåll. Det framgick genomgående att respondenterna satte värde på den flexibilitet och möjlighet till individuell anpassning som verksamheten erbjöd. Respondenterna berättade exempelvis att deras scheman på Origo var anpassade efter deras egna förmågor och utveckling.

”Vi fikade, gick promenader och kikade på kläder - saker som alla andra gör men som inte vi gjorde annars.” Cilla

”Det var bra med lunchen, att prata och laga mat tillsammans.” Fabian

De flesta respondenter tyckte inte att verksamhetens struktur och innehåll hade kunnat utformas på ett annorlunda sätt. En respondent uppgav dock att det hade varit positivt med utökad antal timmar på Origo.

Samtliga respondenter upplevde att de ingick i ett sammanhang på Origo tillsammans med handledaren och de andra unga individerna.

”Man var med i ett gäng. Jag satt hemma innan, för deprimerad för att gå ut. Gick på socialbidrag och kände mig inte så himla med.” Erika

”Det blev en känsla av att man betydde något [...] Man blev efterfrågad av sin handledare och de andra om man inte var där.” Jonas

Alla respondenter uppfattade att det fanns utrymme för delaktighet i utformandet av verksamhetens struktur och innehåll, och att individuella förslag togs emot. De upplevde också att verksamhetens struktur och innehåll påverkade dem i positiv riktning.

”Origo var väldigt bra och har verkligen hjälpt mig mycket att hantera motgångar.” Nora

”Jag blev mer social, inte så blyg [...] Jag blev motiverad att göra något med mig själv. Vet inte vad jag skulle gjort utan Origo.” Erika

”Origo har format mig till att fungera.” Jonas

”Jag har mer förståelse för mig själv och andra ungdomar som inte mår bra. Fysiskt och psykiskt välmående är lika viktigt. Det är bra att ta tag i problemen, att stanna upp och ta hand om sig själv.” Alex

7. Analys

Nedan följer analys av tidigare presenterat resultat. Analysen är strukturerad efter studiens fem frågeställningar tillika intervjuguidens temaområden. Således analyseras respondenternas upplevelser av handledaren, de andra unga individerna, den individuella planen, de individuella samtalen samt verksamhetens struktur och innehåll med hjälp av ett konstant samspel med studiens teoretiska perspektiv i enighet med abduktiv strategi.

7.1 Handledaren

Respondenterna i den aktuella studien tillmätte genomgående handledaren en positiv betydelse. De uttryckte att handledaren kom in i deras liv och vände tillrätta på en tillvaro som var kantad av brist på rutiner och strukturer. Enligt det systemteoretiska perspektivet sker individers utveckling i relation till andra individer (Andresen, 2002). I respondenternas fall kan en sådan utveckling relateras till den förändringsprocess från destruktiva levnadsstilar till en mer funktionell vardag med rutiner som skedde i relationen till deras handledare. Relationen till handledaren kom med tiden att fördjupas och karaktäriseras av förtroende, tillit och trygghet. Sådana förtroendefulla relationer var något som respondenterna inte tidigare haft tillgång till och som innebar nya erfarenheter av att kunna samtala med någon förtroendefull om svåra förhållanden. Det systemteoretiska perspektivet betonar det cirkulära tänkandet om hur individers olika system hänger ihop och samverkar (Öquist, 2003). Ur systemteoretisk tradition ter det sig därav intressant att se handledaren och den goda relationen till denna som en stärkande resurs i respondenternas helhetliga system av relationer och sammanhang (Öquist, 2003).

Det salutogena perspektivet centraliserar positiva faktorer som kan motverka eller väga upp negativa faktorer och öppnar upp för ett vidare angreppssätt att hantera problem (Antonovsky, 2005). Respondenterna berättade att handledaren har hjälpt dem till nya förhållningssätt att hantera svåra förhållanden. Handledaren fungerade vägledande till ett positivt utvecklande av respondenternas sätt att handskas med motgångar. Enligt det salutogena perspektivet hör svåra situationer och stressorer till dynamiken i människors tillvaro och bör ses som erfarenheter som leder till nya strategier att hantera livet och dess innebörd (Antonovsky, 2005). Respondenterna uttryckte att de genom sina handledare lärde sig att acceptera föreliggande svårigheter och att det är tillåtet och normalt att må dåligt.

7.2 De andra unga individerna

Respondenterna i den aktuella studien uppskattade de andra unga individerna och den gemenskap som gruppen innebar. De beskrev hur gruppen och gemenskapen bröt den tidigare isolerade livsstilen. I linje med KASAM ger en högre känsla av sammanhang bättre förutsättningar att klara motgångar och svårigheter (Antonovsky, 2005). Respondenterna berättade hur gruppen kom att stå för en trygghet och tillhörighet som de tidigare saknat och som är väsentligt för att hantera motgångar och svårigheter. Enligt KASAM är individers omgivande miljö, sociala sammanhang och erfarenheter utöver de inneboende resurserna centrala för individers grad av välmående (Antonovsky, 2005). Respondenterna menade att känslan av sammanhang och samhörighet förstärktes av upplevelsen av att inte vara ensamma om svårigheter i livet. Gemenskapen grundades i gemensamma erfarenheter och förståelse för varandra.

I enighet med KASAM diskuterar Ander et al. (2005) skyddsfaktorer för unga individer såsom att ha betydelsefulla vänner runt omkring sig. Respondenterna i den aktuella studien skildrade hur betydelsefulla vänskapsrelationer, som består än idag, formades i gruppen. Samtidigt berättade en av respondenterna om sin upplevelse av att skolas in i än mer destruktiva beteenden än vad respondenten hade innan. Ander et al. (2005) framhåller i sammanhanget hur en och samma faktor kan utgöra både en skydds- och riskfaktor. Ytterligare relevant betonar det systemteoretiska perspektivet hur individer både formar och formas av sina system (Skårner, 2001). Utifrån respondenternas utsagor om de andra unga individernas betydelse kan det röra sig om såväl positiv som negativ påverkan på den egna personen.

7.3 Den individuella planen

De flesta respondenter i den aktuella studien upplevde den individuella planen som positiv. De uttryckte att det var bra att få konkreta mål uppsatta och därigenom något att sträva efter. Respondenterna menade också att den individuella planen bidrog till en struktur som de tidigare saknat. Ander et al. (2005) utgår från KASAM och menar att en skyddsfaktor för unga individer är att klara av livets utmaningar och att ha explicita normer och regler att förhålla sig till. Samtidigt skildrade en respondent svårigheterna i att plötsligt förhålla sig till rutiner och strukturer, vilket inte ter sig konstigt med tanke på den tidigare ostrukturerade tillvaron.

Respondenterna upplevde sig delaktiga i utformandet av den individuella planen och var nöjda med målen och tillvägagångssätten hur dessa skulle uppnås. Med utgångspunkt i

KASAM är det viktigt för individer att ha förmåga att hantera situationer och krav och inte uppleva sig själva som hjälplösa (Antonovsky, 2005). Respondenterna menade att den individuella planen blev ett tydligt och konkret verktyg till att styra upp tillvaron såväl som att se vad de faktiskt uppnått. Utifrån KASAM och en känsla av sammanhang är individers upplevelse av tillvaron som motivationsgivande ett centralt inslag (Antonovsky, 2005). Den individuella planen upplevdes av respondenterna vara till hjälp att ta tag i saker och komma igång.

En av respondenterna uppgav dock att den individuella planen innehöll för lite krav. Ander et al. (2005) menar utifrån KASAM att tydliga och positiva förväntningar fungerar skyddande för unga individers utveckling, varpå det omvänt kan sägas att bristande förväntningar fungerar som riskfaktorer. Respondenten i fråga menade att målen i den individuella planen hade kunnat uppnås snabbare. Det systemteoretiska perspektivet framhåller begrepp såsom process och kontext (Andresen, 2002). Utifrån respondentens upplevelse av att den individuella planen innehöll för lite krav kan det sägas att respondentens utvecklingsprocess hämmades utifrån det sammanhang och den kontext som den individuella planen utgjorde.

7.4 De individuella samtalen

Samtliga respondenter i den aktuella studien upplevde att situationen de individuella samtalen innebar var ovan och svår till en början. De uppgav genomgående att deras upplevelse av de individuella samtalen förändrades med tiden och att betydelsen av dessa kom att fördjupas och utvecklas. Det systemteoretiska perspektivet menar att verkligheten bäst förklaras i form av relationer, funktioner, sammanhang och mönster (Öquist, 2003). De individuella samtalen och de tillitsfulla relationerna som skapades fyllde en viktig funktion för respondenterna som de tidigare saknat. Respondenterna satte ett stort värde i att bli lyssnade på och att få bekräftelse på sina tankar och känslor.

Enligt KASAM är begriplighet, förmågan att förstå och kognitivt bedöma verkligheten, en viktig komponent i individers tillvaro (Antonovsky, 2005). Respondenterna uttryckte att de i de individuella samtalen fick en ökad förståelse för den egna situationen och kunde se saker och ting ur andra perspektiv. De individuella samtalen bidrog också till en normalisering och begriplighet av respondenternas upplevelser.

Respondenterna uppgav vidare att de individuella samtalen utrustat dem med diverse färdigheter som de tagit med sig och har nytta av i olika situationer. Det salutogena perspektivet centraliserar i sammanhanget positiva faktorer som kan motverka eller väga upp negativa faktorer (Antonovsky, 2005). Respondenterna menade att de exempelvis tagit till sig

nya angreppssätt att hantera situationer på, och som ur ett salutogent perspektiv kan sägas utgöra viktiga skyddsfaktorer som vid svåra prövningar kan fungera preventivt (Antonovsky, 2005).

7.5 Verksamhetens struktur och innehåll

Respondenterna i den aktuella studien upplevde genomgående verksamhetens struktur och innehåll positivt. De värdesatte den flexibilitet och möjlighet till individuell anpassning som verksamheten erbjöd. Det salutogena perspektivet fokuserar på positiva främjande faktorer istället för det negativa (Antonovsky, 2005). Respondenterna berättade att verksamhetens struktur och innehåll var anpassade efter deras egna förmågor och utveckling. Utifrån deras utsagor framstår verksamheten som salutogent utformad med en tydlig fokusering på det som respondenterna klarade av, det salutogena. Respondenterna uttryckte att verksamhetens struktur och innehåll fungerade främjande i utvecklingen av olika färdigheter och stärkte dem. Med utgångspunkt i det systemteoretiska perspektivet får dessa stärkta färdigheter positiva konsekvenser för respondenternas funktioner i deras samtliga system och sammanhang (Öquist, 2003).

Enligt KASAM fungerar individers känsla av sammanhang skyddande mot social problematik (Antonovsky, 2005). Samtliga respondenter upplevde att verksamhetens struktur och innehåll skapade ett sammanhang där de ingick. De berättade hur verksamheten kom att bryta deras tidigare destruktiva levnadsstilar och öppnade upp för nya upplevelser av att vara delaktig. Utifrån ett systemteoretiskt perspektiv påverkas och utvecklas individer av samspel med omgivningen (Öquist, 2003). Respondenterna menade att de tidigare saknat ett sådant samspel med sin omgivning och levt isolerade.

Respondenterna förmedlade att verksamhetens struktur och innehåll skapade en meningsfull tillvaro. Enligt KASAM är det centralt för individers välmående att uppleva att tillvaron är meningsfull och att ha områden i livet som är betydelsefulla och motivationsgivande (Antonovsky, 2005). Respondenterna menade att samhörigheten som skapades av verksamhetens struktur och innehåll bidrog till positiva känslor av att vara betydelsefull. De uttryckte också att de blev efterfrågade när de inte var närvarande vilket i sig fungerade motivationsgivande till delaktighet. I enighet med KASAM är det vitalt att uppfatta den egna personen som delaktig i det som sker för att uppleva meningsfullhet (Antonovsky, 2005). Verksamhetens struktur och innehåll upplevdes ytterligare positivt genom att respondenterna fick vara delaktiga i dess utformande.

8. Diskussion

I den aktuella studiens inledningsskede utformades fem frågeställningar utifrån intentionen att bemöta studiens syfte, att identifiera Origos framgångsfaktorer och undersöka dessa. Nedan sammanfattande resultat- och analysbeskrivning är således strukturerad efter och besvarar dessa frågeställningar.

8.1 Sammanfattande resultat- och analysbeskrivning

8.1.1 Tillmäts handledaren betydelse, och i så fall på vilket sätt?

Resultatet visar på att handledaren tillmäts en viktig och positiv betydelse för respondenterna. Hurd och Zimmerman (2010) diskuterar i linje med handledarens betydelse att nyckelpersoner såsom viktiga vuxna i unga människors nätverk kan fungera skyddande för unga människor i syfte att inte utvecklas ogynnsamt. Respondenterna uttryckte att de med hjälp av handledaren förändrade sina destruktiva levnadsstilar till en mer fungerande tillvaro med rutiner och strukturer. En sådan förändring kan kopplas till hur det systemteoretiska perspektivet menar att individers utveckling sker i relation till andra individer (Andresen, 2002). Gällande relationer till andra individer uppgav respondenterna att de tidigare saknat relationer såsom den till handledaren, karakteriserad av förtroende, tillit och trygghet. Spencer (2007) menar att starka relationer till vuxna är en viktig nyckelfaktor när det gäller unga individers hälsosamma psykologiska utveckling. Han argumenterar för olika mentorprogram som syftar till att tillföra omsorgsfulla, stödjande relationer till unga individer som saknar sådana i sina egna nätverk. Utifrån den aktuella studien skulle ett sådant mentorprogram kunna likställas med Origo och de förtroendefulla relationerna som skapades mellan de unga individerna och handledaren.

Det framgår vidare av resultatet att handledaren har en positiv betydelse för respondenterna gällande deras sätt att förhålla sig till och hantera svåra förhållanden. Enligt det salutogena perspektivet bör svåra situationer och stressorer ses som erfarenheter som leder till nya strategier att hantera livet (Antonovsky, 2005). Liang et al. (2008) resonerar i sammanhanget om hur mentorer i sina relationer till unga människor kan fungera rollmodellerande och inbringa empowerment. Respondenterna uppgav att handledaren introducerade alternativa synsätt och stärkte deras uppfattning om den egna personen och förmågan. Resultatet och analysen av handledarens betydelse visar på att handledaren i salutogen anda centraliserar positiva faktorer som kan motverka eller väga upp negativa faktorer (Antonovsky, 2005).

Sammanfattningsvis för att besvara den första frågeställningen indikerar resultatet att handledaren tillmäts en viktig och positiv betydelse för respondenterna genom att erbjuda

förtroendefulla relationer som de tidigare saknat. Dessa förtroendefulla relationer öppnade upp för nya arenor för respondenterna där de fick vägledning och stöttning.

8.1.2 Tillmäts gruppen av de andra unga individerna betydelse, och i så fall på vilket sätt?

Resultatet visar på att gruppen av de andra unga individerna tillmäts en positiv betydelse. Respondenterna beskrev hur gruppen och gemenskapen bröt den tidigare isolerade livsstilen och skapade en känsla av sammanhang. I enighet med respondenternas beskrivningar av gruppen menar Antonovsky (2005) att en högre känsla av sammanhang ger bättre förutsättningar att klara av motgångar och svårigheter. Det här resonemanget tillstyrks av Hurd och Zimmerman (2010) som belyser vikten av naturliga mentorer såsom viktiga kamrater som kan fungera skyddande i syfte att inte utvecklas ogynnsamt i motgångar och svårigheter. Respondenterna förmedlade ytterligare att gruppen och gemenskapen bidrog till en större acceptans och förståelse för andra människor. Det här resultatet stämmer väl överens med Thomson och Zands (2010) forskningsrapport som statuerar att olika mentorprogram främjar unga människors utveckling inom multipla områden. Utifrån den aktuella studien kan Origo som verksamhet jämföras med ett sådant mentorprogram, varav de andra unga individerna är en avgörande del för främjandet av diverse utvecklingsområden.

Ytterligare visar resultatet att gruppen av de andra unga individerna tillmäts positiv betydelse då betydelsefulla vänskapsrelationer formades i gruppen. Utifrån KASAM är sådana betydelsefulla vänskapsrelationer viktiga skyddsfaktorer för unga individer (Ander et al., 2005). Å andra sidan återberättade en av respondenterna att de andra unga individerna hade en negativ inverkan på respondenten i fråga. Gällande en sådan negativ inverkan framhåller Ander et al. (2005) att en och samma faktor kan utgöra både en skydds- och riskfaktor. Det ter sig relevant att vända på Hurd och Zimmermans (2010) resonemang om kamraters betydelse, och istället diskutera hur de kan ha en negativ inverkan. Utifrån den enskilde respondenten kan det sägas att respondenten i fråga utvecklades ogynnsamt till följd av situationer och risker som uppstod tillsammans med de andra unga individerna.

För att besvara den andra frågeställningen kan det sägas att gruppen av andra individer över lag tillmäts positiv betydelse. Gruppen kom att stå för en viktig gemenskap och samhörighet som respondenterna tidigare saknat. Samtidigt är det viktigt att belysa den smittoeffekt som en grupp kan ha på enskilda individer gällande destruktiva beteenden.

8.1.3 Tillmäts den individuella planen betydelse, och i så fall på vilket sätt?

Resultatet visar på att den individuella planen upplevs som ett positivt verktyg att använda i utvecklingen mot en strukturerad och välfungerande tillvaro. Respondenterna uppgav att det var positivt att få konkreta mål uppsatta och därigenom något att sträva efter. Burrow et al. (2010) diskuterar i sammanhanget att unga människor som besitter drivkraft och målinriktat tänkande i högre utsträckning än unga människor som saknar sådana inre resurser upplever mening och syfte med livet. Ytterligare i linje med detta resonemang utgår Ander et al. (2005) från KASAM och hävdar att det är en skyddsfaktor för unga individer att känna att de klarar av livets utmaningar. För att återkoppla till upplevelsen av den individuella planen som ett tydligt och konkret verktyg för respondenterna till att styra upp tillvaron diskuterar Antonovsky (2005) vikten av att uppleva tillvaron som motivationsgivande. Utifrån resultatet framgår det att den individuella planen fungerade motivationsgivande i sitt tydliggörande av vad respondenterna uppnått.

Det framgår vidare av resultatet att den individuella planen kan upplevas innehålla för lite krav. Ander et al. (2005) resonerar med utgångspunkt i KASAM kring hur viktigt det är för unga individers utveckling med tydliga och positiva förväntningar. Givet det faktum att det i resultatet framkommit att de unga individernas utveckling hade kunnat ske snabbare ter det sig relevant att ifrågasätta den individuella planens förväntningar. Ett sådant ifrågasättande finner stöd i forskningen av Burrow et al. (2010) som belyser egeneffektivitet som en klar fördel i unga individers utveckling.

Sammanfattningsvis för att besvara den tredje frågeställningen indikerar resultatet att den individuella planen tillmäts betydelse genom att tydliggöra mål och tillvägagångssätt för en positiv utveckling. Det ter sig dock som om den individuella planen tappar en del av sin betydelse då den inte i alla avseenden tillgodoser respondenternas behov av utveckling.

8.1.4 Tillmäts de individuella samtalen betydelse, och i så fall på vilket sätt?

Det framgår av resultatet att betydelsen av de individuella samtalen fördjupas och utvecklas med tiden. Respondenterna uppgav att de i de individuella samtalen fick bekräftelse och möjlighet att utvecklas. Spencer och Liang (2009) undersökte i sin forskning kvinnliga mentorers framgångsfaktorer identifierade av unga kvinnor och fann bland annat att det var särskilt betydelsefullt med känslomässigt stöd och utveckling av nya färdigheter. Deras resultat stämmer väl överens med vad respondenterna, kvinnliga såväl som manliga och oberoende av kön på handledare, i den aktuella studien upplevde att de fick ut av de individuella samtalen. Ytterligare framgår det av resultatet att de individuella samtalen erbjöd

respondenterna nya sätt att förstå deras relationer, funktioner, sammanhang och mönster, vilket enligt det systemteoretiska perspektivet är väsentligt för att kunna förklara verkligheten (Öquist, 2003). Även enligt KASAM är en sådan förståelse en viktig komponent i individers tillvaro (Antonovsky, 2005).

Resultatet visar vidare på att de individuella samtalen utrustar respondenterna med diverse färdigheter. Respondenterna uttryckte att de fått förändrade synsätt och en acceptans kring livets upp- och nergångar. Liang et al. (2008) skriver i sin forskningsrapport att unga människor upplever balansen mellan samhörighet och självständighet i relationerna till sina mentorer som en framgångsfaktor. Utifrån den aktuella studien framgår att tilliten som växte fram och utgjorde grunden i relationerna var en viktig förutsättning för att kunna ta till sig de individuella samtalen och de färdigheter de utrustades med. Det salutogena perspektivet statuerar i sammanhanget att det är centralt med positiva faktorer som kan motverka eller väga upp negativa faktorer (Antonovsky, 2005). Sådana faktorer kan utifrån den aktuella studien jämföras med de färdigheter respondenterna fick med sig i de individuella samtalen.

Sammanfattningsvis för att besvara den fjärde frågeställningen indikerar resultatet att de individuella samtalen tillmäts väsentlig betydelse. Genom att skapa utrymme för bekräftelse och möjlighet att utvecklas utrustades respondenterna med diverse färdigheter för att bli självständiga välfungerande individer.

8.1.5 Tillmäts verksamhetens struktur och innehåll betydelse, och i så fall på vilket sätt?

Resultatet visar på att verksamhetens struktur och innehåll uppfattas positivt. Respondenterna värdesatt den flexibilitet och möjlighet till individuell anpassning som verksamheten erbjöd. Verksamheten framstår som salutogent utformad med en tydlig fokusering på det som respondenterna klarade av (Antonovsky, 2005). De upplevde vidare att verksamhetens struktur och innehåll bidrog till en känsla av att ingå i ett sammanhang. Antonovsky (2005) menar att individers känsla av sammanhang fungerar skyddande mot social problematik. Hans argumentation finner stöd i forskningen av Burrow et al. (2010) som visar på att känslan av mening med livet är en fundamental mänsklig drift som fungerar gynnsamt i syfte för unga människor att tillgodogöra sig en positiv utveckling. Respondenterna uppgav vidare att verksamhetens struktur och innehåll fungerade främjande i utveckling av olika färdigheter och stärkte dem. Utifrån en systemteoretisk ansats får dessa stärkta färdigheter positiva konsekvenser för respondenternas funktioner i deras helhetliga system och sammanhang (Öquist, 2003).

Resultatet visar ytterligare på att verksamhetens struktur och innehåll öppnar upp för samspel med omgivningen. Respondenterna berättade hur verksamheten kom att bryta deras tidigare destruktiva levnadsstilar och gjorde dem delaktiga. Liang et al. (2008) fann i sin forskning att unga människor med mentorer uppskattar inslag av att göra gemensamma aktiviteter och spendera tid tillsammans. Det systemteoretiska perspektivet belyser i sammanhanget hur individer påverkas och utvecklas av samspel med omgivning (Öquist, 2003).

Sammanfattningsvis för att besvara den femte frågeställningen indikerar resultatet att verksamhetens struktur och innehåll uppfattas ha en grundläggande betydelse för respondenternas helhetliga förändringsprocess. Verksamhetens struktur och innehåll utgörs av individuell anpassning och flexibilitet med en tydlig fokusering på en gynnande utveckling för respondenterna.

8.2 Reflektioner

I enighet med studiens syfte, att identifiera Origos framgångsfaktorer och undersöka dessa, ter det sig som att den främsta framgångsfaktorn är handledaren. Handledarens engagemang i de enskilda respondenterna har genomsyrat samtliga undersökta områden och haft en viktig betydelse för respondenterna. Vad gäller de andra unga individerna, den individuella planen, de individuella samtalen och verksamhetens struktur och innehåll framstår samtliga som enskilda framgångsfaktorer och det är svårt att avgöra någon inbördes rangordning. Origos verksamhet som helhet förefaller vara ett framgångskoncept.

Det är i sammanhanget intressant att reflektera över Origos framgångsfaktorer och respondenternas initiala inställning till förändring. Som inledningsvis beskrevs i Origos verksamhetsbeskrivning får unga individer Origo beviljat som ett bistånd. Ett sådant bistånd bygger på individers frivillighet och egna motivation och är på intet sätt en tvingande insats. Därmed kan det sägas att respondenternas initiala inställning till förändring är en bidragande del i Origos framgångsfaktorer.

Gällande den tidigare forskningen som redovisats i den aktuella studien avser denna ge en heltäckande bild av forskningsområdet. Det bör påpekas att viss tidigare forskning är inriktad på samkönat mentorskap. Resultatet i den aktuella studien har dock inte indikerat att samkönad eller icke samkönad handledare har spelat någon roll.

Relevant för den aktuella studien med sin hermeneutiska ansats att tolka det insamlade materialet utifrån materialets helhet såväl som enskilda delar är skribenternas förförståelse som redovisats i stycke 5.1. Det tycks av intresse att reflektera över hur denna förförståelse

omedvetet kan ha påverkat studiens utformning och resultat. Förförståelsen i sig kan ha påverkat formuleringen av frågorna i intervjuguiden och tolkningen av svaren. Dock har analysen av resultatet skett via teoritriangulering, det vill säga setts ur tre olika teoretiska perspektiv, samt via analytisk generalisering, innebärande en tydlig återkoppling av resultatet till studiens teoretiska perspektiv samt påståendelogik, vilket öppnat för en bredare tolkning.

Sammanfattningsvis indikerar den aktuella studiens resultat att verksamheten Origo har en positiv inverkan på unga människor som av olika anledningar är i behov av stöd. Genom stöd från Origo kan unga människors destruktivitet brytas och utvecklas till en fungerande och meningsfull tillvaro.Handledarens betydelse har identifierats som en framträdande och avgörande framgångsfaktor i denna process. Samtidigt har Origos samtliga undersökta delar visat sig vara av betydelse, och det kan konkluderas att Origos verksamhet som helhet är ett framgångskoncept för unga människor i behov av stöd. Den här kunskapen som genererats i den aktuella studien kan användas vägledande för framgångsrikt arbete med unga människor i behov av stöd. Som inledningsvis nämndes finns ett stort utbud av sådana verksamheter och det ter sig av vikt att visa på hur ett framgångskoncept kan se ut.

Avslutningsvis rekommenderas för framtida forskning en studie som syftar till att identifiera framgångsfaktorer hos en likvärdig verksamhet med kvantitativ metod. En sådan metod skulle kunna generera mer tillförlitliga och tydliga resultat med hjälp av kvantifierad data. Vidare, för att kunna generalisera och uppnå högre representativitet föreslås ett slumpmässigt urval.

Litteraturförteckning

Ander, B., Andersson, M., Jordevik, K., & Leisti, A. (2005). *Möten i mellanrummet: Socialt förebyggande arbete med ungdomar*. Stockholm: Gothia.

Andresen, R. (2002). *Sociala nätverk, grupper och organisationer: Praktiskt arbete och teoretisk reflexion*. Stockholm: Natur och Kultur.

Antonovsky, A. (2005). *Hälsans mysterium*. Stockholm: Natur och Kultur.

Burrow, A. L., O'Dell, A. C., & Hill, P. L. (2010). Profiles of a Developmental Asset: Youth Purpose as a Context for Hope and Well-Being. *Journal of Youth and Adolescence*, 39, 1265-1273.

Hurd, N., & Zimmerman, M. (2010). Natural Mentors, Mental Health, and Risk Behaviors: A Longitudinal Analysis of African American Adolescents Transitioning Into Adulthood. *American Journal of Community Psychology*, 46, 36-48.

Karell, K. (2010). Saga och verklighet – Ungdomar behöver vägvisare. *Skandinavisk sjukvårdsinformation*, 6, 18-22.

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Larsson, S., Lilja, J., & Mannheimer, K. (2005). *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur.

Liang, B., Spencer, R., Brogan, D., & Corral, M. (2008). Mentoring Relationships from Early Adolescence through Emerging Adulthood: A Qualitative Analysis. *Journal of Vocational Behavior*, 72, 168-182.

Skårner, A. (2001). *Skilda världar? En studie av narkotikamissbrukares sociala relationer och sociala nätverk*. Göteborg: Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet.

Spencer, R. (2007). "I just feel safe with him": Emotional Closeness in Male Youth Mentoring Relationships. *Psychology of Men & Masculinity*, 8, 185-198.

Spencer, R., & Liang, B. (2009). "She gives me a break from the world": Formal Youth Mentoring Relationships between Adolescent Girls and Adult Women. *Journal of Primary Prevention*, 30, 109-130.

Thomassen, M. (2007). *Vetenskap, kunskap och praxis: Introduktion i vetenskapsfilosofi*. Malmö: Gleerups Utbildning.

Thomson, N. R., & Zand, D. H. (2010). Mentees' Perceptions of their Interpersonal Relationships: The Role of the Mentor–Youth bond. *Youth & Society*, 41, 434-445.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Öquist, O. (2003). *Systemteori i praktiken: Systemteorins tillämpning inom utbildning, vård och socialt arbete*. Stockholm: Gothia.

Appendix 1

Information till dig som valt att medverka i vår studie

Vi heter Linda Gustafsson och Annica Parklind och läser sjätte terminen på socionomprogrammet vid Göteborgs universitet. Vi håller just nu på med vår C-uppsats, ett vetenskapligt arbete som är ett obligatoriskt moment på utbildningen för att ta examen.

Vi tycker båda att det verkar spännande och roligt att arbeta med unga människor, och frågade därför handledarna på Origo om det var av intresse för dem att vi skrev vår uppsats om just Origo. Handledarna, Lisa och Jens, samt deras chefer, tyckte att det vore ett roligt och bra sätt att utvärdera verksamheten på. Tillsammans med dem formulerade vi studiens syfte – att undersöka vilka som är Origos framgångsfaktorer. Genom att intervjua just dig vill vi få fram vad just du tyckte var bra med Origo när du gick där.

Vi kommer att ställa ett antal frågor till dig kopplade till följande fem teman: din handledare, de andra unga individerna, din individuella plan, dina individuella samtal samt verksamhetens struktur och innehåll. För att kunna koncentrera oss på just dig och det du berättar kommer vi att spela in intervjun med hjälp av en digital diktafon. Skulle du av någon anledning inte vilja att vi spelar in det du säger utan bara tar anteckningar så gör vi självklart så istället. Vi har räknat med att intervjun tar ungefär 60 minuter.

Ditt deltagande i vår studie är betydelsefullt för oss, och vi är väldigt tacksamma för att du har valt att medverka! Då din medverkan är frivillig har du rätt att när som helst dra dig ur studien. Du kan välja att avbryta intervjun eller avstå från att besvara en fråga. Din medverkan i studien är också helt anonym, då vi kommer att avidentifiera dig i vår rapport genom att använda fingerade namn. Inga uppgifter kommer att kunna röja din identitet.

Studien kommer när den är klar och godkänd att arkiveras hos Göteborgs Universitet samt publiceras på nätet och eventuellt komma att nyttjas. Om du vill ha tillgång till studien när den klar och publicerad kan du lämna din e-mailadress till oss så skickar vi den till dig.

Skulle du ha några frågor eller funderingar i efterhand gällande vår studie är du mer än välkommen att höra av dig till någon av oss på nedanstående kontaktuppgifter!

Tack för din medverkan!

Linda Gustafsson & Annica Parklind

Linda Gustafsson: gusguslid@student.gu.se

Annica Parklind: gusparkl@student.gu.se

Appendix 2

Intervjuunderlag – undersökningsfrågor.

Kort personfakta

Kön och ålder.

Handledaren

Vill du berätta hur det kommer sig att du började gå på Origo och fick en handledare?

Hur tyckte du att det var att få en handledare? (Jobbigt, spännande, bra...)

Kan du beskriva hur du upplevde handledarens betydelse i början av er kontakt?

Kan du berätta om handledarens betydelse förändrades under tiden du gick på Origo? (Om ja, hur?)

Vill du beskriva hur relationen mellan dig och din handledare såg ut?

Vad tycker du har varit det bästa med din handledare? (Förtrolighet, stöd, bekräftelse, vägledning?)

Hur länge hade du en handledare på Origo?

Är det något som du i efterhand upplever att din handledare hade kunnat göra annorlunda?

Tycker du att din handledare har förändrat dig på något sätt? Om ja, på vilket sätt? (Självkänsla, självförtroende, värderingar...)

Hur upplevde du uppföljningen med din handledare?

Har du fortsatt kontakt med din handledare idag? Om ja, hur ser den ut?

De andra unga individerna

Hur tyckte du att det var att komma in i gruppen när du först började på Origo? (Känslor av osäkerhet, rädsla, behov av att hävda sig...?)

Kan du beskriva hur du upplevde gruppen i början av din tid på Origo?

Hur såg relationerna i gruppen ut?

Kan du berätta om gruppens betydelse förändrades under tiden du gick på Origo? (Om ja, hur?)

Vad var det bästa med de andra unga individerna? (Gemenskap, förtrolighet, bekräftelse...?)

Är det något som du i efterhand upplever hade kunnat vara annorlunda med gruppen? (Gruppens sammansättning, könsfördelning, mer eller mindre styrt av handledarna...?)

Tycker du att gruppen har förändrat dig på något sätt? Om ja, på vilket sätt?)

Har du fortsatt kontakt med någon eller några i gruppen idag? Om ja, hur ser i så fall er relation ut och vilken betydelse har den för dig?

Den individuella planen

Hur var det att i allra första början få en egen individuell plan, en genomförandeplan?

Kände du att du var delaktig i hur din genomförandeplan utformades?

Vad tyckte du om innehållet i genomförandeplanen?

Tyckte du att genomförandeplanen stämde överens med vad du själv ville uppnå?

På vilket sätt var det till hjälp att ha en genomförandeplan?

Tycker du att din genomförandeplan hade kunnat göras annorlunda, och i så fall på vilket sätt?

De individuella samtalen

Hur upplevde du att det var att ha individuella samtal med din handledare i början?

Förändrades din upplevelse av de individuella samtalen under tiden du gick på Origo?

Vilken betydelse hade de individuella samtalen för dig?

Vad var det bästa med att ha individuella samtal med din handledare?

Är det något som du i efterhand hade velat var annorlunda kring de individuella samtalen?

Tror du att de individuella samtalen på något sätt förändrat dig? (Sätt att tänka, hantera saker...)

Har du tagit med dig något speciellt från de individuella samtalen?

Verksamhetens struktur och innehåll

Hur upplevde du Origos struktur och innehåll? (Tider, antal dagar per vecka, rutiner kring mat, andra aktiviteter...)

Var det något specifikt som just du uppskattade speciellt mycket i strukturen och innehållet?

Är det något kring Origos struktur och innehåll som du hade velat var annorlunda?

Upplevde du att du ingick i ett sammanhang på Origo tillsammans med handledarna och gruppen? Om ja, på vilket sätt? (Efterfrågad av de andra...)

Var du delaktig i utformandet av Origos struktur och innehåll? Om ja, på vilket sätt?

Har Origos struktur och innehåll påverkat dig på något sätt? Om ja, i så fall hur?

Appendix 3

Tabell över studiens respondenter med fingerade namn.

	Kön	Ålder	Fingerade namn
Respondent 1	Kvinna	28	Erika
Respondent 2	Man	23	Alex
Respondent 3	Kvinna	24	Cilla
Respondent 4	Man	19	Jonas
Respondent 5	Kvinna	24	Nora
Respondent 6	Man	27	Fabian